

RÉGI IDŐK MOZIJA

(A Nagy Keserű)

MANDY IVAN

Estély. Előkelő estély lord Douglasnál. Hölgyek és urak a termekben, a szobákban. Nagy, kényelmes fotelekben beszélgetnek és iszogatnak. Vagy a lépcsőn járkálnak, le meg fel. Lord Douglas lánya mindenkihez odamegy, és egy-két kedves szót mond.

A fiú megállt. Szétnézett az üres téren. Hogy került ide? Hiszen az előbb még ott volt azon az estélyen. Lord Douglas lánya, a magas, fekete Kay Francis éppen odalépett hozzá.

Az biztos, hogy kétszer is megnézte azt a filmet a Fővárosiban. Az éjszaka foglyai. Főszerepben: Kay Francis, Clive Brook és Miriam Hopkins. Három ilyen színész egy filmben. Ezt nem lehet kihagyni!

Ezt a filmet majd elmondja Muralik Évának. Tegnap este, itt a kis-körben, odaszólt hozzá Muralik Éva: — Te is eljöhetnél hozzánk, vasárnap. Pauncz lesz nálam, Balla Ica, meg az Urai Pakszi.

Muralik Éva is éppen olyan fekete, mint Kay Francis. Csak talán nem olyan magas. Tegnap este a Paunczcal sétált két kört, az Urai Pakszival hármat. És akkor várta, hogy a fiú megkérdezze: — Sétálunk egy-két kört? — Csakhogy ő nem szólt semmit. Mindegy, minden mindegy.

A fiú a kopár, téli fákat nézte. Mintha mindegyik azt várná, hogy kabátot adjanak rá. Túl a tér mögött már felgyulladtak az Eldorádó mozi fényei.

A fiú zebre tette a kezét, és azt mondta: — Mindegy... minden mindegy.

Akárcsak maga Clive Brook, a Nagy Keserű.

Clive Brook, a Nagy Keserű, lord Douglas estélyén, belesüpped egy fotelbe, kezében pohár, maga elé bámul. Iszik, keményen iszik, de ez egy csöppet se látszik meg rajta. Mosolytalan arc. A nők megvadulnak érte. Most is ott röpködnek körülötte, de ő fel se néz a pohárból.

— Igazi férfi! — súgja az egyik nő a másik nőnek.

— Drágám, nem találod, hogy kissé túl sokat iszik?

— Azt mondják, mütét előtt is iszik. Ó, nem, egy cseppet se reszket a keze.

A Nagy Keserű orvos, és valahol London külvárosában lakik. Tele van pénzzel, de mégse költözik el.

— Ott valamivel elviselhetőbbek az emberek. Senki se kérdez semmit. Érti, uram? Senki se kérdez semmit!

Ezt mondja a Nagy Keserű annak a sima képű ficsúrnak, aki ott áll előtte. Közben a két kezében tartja a hatalmas, kerek poharat.

Az meg vigyorog, és mindenféle megjegyzéseket tesz. Hogy jó, jó biztosan lakik ott valaki, talán egy olyan kis külvárosi tündérke.

— Egész jó kis nőcske lehet! — hahotázik a sima képű.

— Ezt olyan jó viccnek tartja? — A Nagy Keserű még most se néz fei a pohárból.

— Hallottam is róla valamit. — Közelebb hajol a Nagy Keserűhöz. — Arról a lezüllött táncosnőről.

— Hová züllött le? — A Nagy Keserű fölnez. Félelmetesen gúnyos a tekintete. — Mit ért ön az alatt, uram, hogy valaki lezüllött? — Feláll, kezében a pohárral. — Én például lezüllöttem, hogy maguk közé keveredtem?

A nyegle kis fickó arca megrándul. Egy pillanatra mintha neki akarna ugrani a Nagy Keserűnek. De két barátja visszatartja. A Nagy Keserűvel nem érdemes kikezdeni. A Nagy Keserű félelmetes.

Félelmetes, bölintott a fiú. Továbbment a fák között. Igen, majd ő is így ül ott Muralik Évánál. Belebámul a pohárba, és közben gyilkos dolgokat mond.

A Nagy Keserű úgy áll, kezében a pohárral, mintha így akarna elindulni. De akkor valaki eléje lép. Kay Francis.

Most csak ők ketten vannak. A Nagy Keserű és Kay Francis.

Hol is olvasta a fiú, hogy Kay Francis maga a tiszta nő? Hogy Kay Francis egy pocsolján is úgy tud átmenni, hogy még csak a ruhája szegélye se lesz sáros.

Clive a pohárba bámul, Kay megérinti a vállát. — Valami baj van?

Clive, anélkül, hogy felnézne. — Bocsásson meg, de azt hiszem, hogy a szokottnál is elviselhetetlenebb vagyok. Legjobb, ha elmegyek.

— Bántja valami? — Kay keze még mindig ott van Clive vállán.

— Maga az egyetlen, akitől egy ilyen kérdést eltűrök.

Mondani egy nőnek. Közben már elhagyta a teret, kis utcák között kocogott. Megint ott volt előtte Clive és Kay.

— Igen — mondja Kay —, tudom, hogy bántja valami.

— És magát nem bántja semmi?! — A férfi fölkapja a fejét. — Nem bántja, hogy ostoba léhűtők között él? — Kis szünet. — Ha jól tudom, az egyikhez hozzá is megy.

Kay egy szót se szól. Kay hallgat és néz. De ahogy néz! Könnyörgés van a tekintetében.

Clive megint csak a poharába bámul. — Lehet, hogy elhagyom Londont. Elutazom... nem, nem is vidékre. Valahova, a gyarmatokra. — Borús mosoly. — Ugyan, mit törődik velem! Valamivel kevesebbet beszélek, és valamivel többet iszom.

Kay egy mozdulatot tesz, de a Nagy Keserű maghajol, és elmegy. Már elég sokat ivott, de úgy megy el, mint aki nem is nyúlt pohárhoz.

Néhány estélyi ruhás hölgy utánanéz. — Micsoda férfi!

A Nagy Keserű gyalog vág neki az éjszakai Londonnak. Megy, megy, és a fények lassan elmaradnak mögötte. Ezek már a külváros sikátorai. Bemegy valamelyik lebuja, fölhajt egy pohárral. Pénzt dob a pultra, és azzal már megy is. (Clive Brook nagyszerűen tud pénzt dobni a pultra!) Nyurga, sötét árny siklik hozzá. Visszarántják.

— Megőrültél! De hiszen ez a doktor...

Clive Brook mindezzel nem törődik. Megy, megy, bele a sötétbe.

A fiú is olyan alacsony tetejű házak között ment. Bebámult egy kávéház ablakán. Aztán megint egy tér volt előtte, és ennek úgy megörült. Clive Brook is kis tereken át ment haza.

Megint eszébe jutott: Muralik Éva! — Meg kellett állnia, valósággal elzsibbadt. Így állt egy darabig, és akkor azt mondta.

— Fővárosi!

Aztán azt, hogy: — Phönix, Roxy, Eldorádó, Pátria!

Mintha segítségül hívná őket. Igen, a fiút jól ismerik ezekben a mozikban. Emmike, a sovány pénztárosnő az Eldorádóból, egyszer megkérdezte. — Mi az? Legalább egy hete nem láttalak. Átmentél a Pátriába?

Muralik Évának egyszer próbált beszélni ezekről a mozikról.

— Mi a Royalba járunk — mondta a lány —, de a Corvint is szeretjük.

Muralik Éva a Royalba jár. A fiú is a Royalba jár, de csak az előcsarnokba. Néha órákig elácsorog az Előzetes képei előtt. Nézi, hogy milyen filmek jönnek. Aha, Norma Shearernek két filmje is lesz, Pola Negrinek csak egy, Várkonyi Mihály meg egy bibliai tárgyú filmben játszik.

A fiú végre elindult, és újra elmondta a mozikat. — Fővárosi, Phönix, Roxy, Eldorádó, Pátria.

Clive Brook persze nem menne el Muralik Évához.

Nem, nem, a Nagy Keserű otthon ül, és maga elé bámul. Iszik. És akkor valaki valósággal bezuhan a szobájába. A szőke Miriam Hopkins. Miriam alig áll a lábán, arca szétázott, felpuffadt.

Clive a két kezébe fogja ezt az arcot. — Már megint ittál.

— És te talán nem?! — vág vissza Miriam. De aztán összecsuklik, és ráborul a férfi vállára. — Tudom, hogy most is csak arra a nőre gondolsz! A lord lányára...

Clive az ágyhoz vezeti Miriamot, lefekteti, aztán odamegy az ablakhoz, és kibámul az éjszakába.

Hol is olvasta a fiú, hogy Clive Brook egyetlen arcrándulás nélkül is annyi mindent tud érzékelteni?

A fiú belépett egy kapun. Fölszaladt a lépcsőn, aztán már ott állt a csöngetésben.

Nem nyitottak ajtót.

Rendben van. Egy darabig még elácsorog itt, aztán visszafordul. Mindegy... minden mindegy.

Újra csengetett.

Fény csapódott fel az előszobában. Kitódult egy lármázó, ugráló csoport. De egyáltalán nem a csengetésre, hanem csak úgy a játék kedvéért. Az ajtót is, mintha csak úgy véletlenül nyitották volna ki.

Egymás fölé hajló fejek: Balla Ica, Pauncz és Urai Pakszi. Akárcsak a városliget barlangvasútján ülnének.

— Hát eljöttél?

Muralik Éva a szoba ajtajában állt, kicsit csodálkozva nézett a fiúra.

Az meg bölintott. Érezte, hogy lassan széthúzódik az arca. Igen, már vigyorgott.

Valaki a hátára ütött, és betolták a szobába. Aztán mindjárt magára is hagyták egy süteményes tál mellett. Megkerülte az asztalt, kivett egy süteményt. Egyik kezét zsebre dugta, ahogy a süteménnyel keringett. „Csak nem mosolyogni! Csak nem mosolyogni!”

Az ajtók kitarva. Muralik Éva egy távoli szobában állt, Urai Pakszival. Pakszi magyarázott, a lány figyelmesen hallgatta.

Hát csak hallgassa! Majd később odamegyek, és akkor...

Elszórt csoportok a szobákban.

Estélyi ruhás hölgyek, frakkos urak lord Douglasnál. A Nagy Keserút nem nagyon izgatja az egész. És lehet, hogy sokan sündörögnek Kay Francis körül, de a nőt azért csak a Nagy Keserű érdekli.

— Ne potyogtasd a morzsákat.

Szelíd tekintetű nő állt a fiú mellett. Átnyújtott egy kis tányért. Mintha már régen követte volna a fiút ezzel a tányérral.

— És nem kényelmesebb, ha ülve eszel?

A fiú makogott valamit, és megint elvigyorodott.

Most már ezzel a kis tányérral közlekedett. Megállt egy hát mögött, bólogatott.

— ... és akkor a Wampetics letérdelt ott a katedrán?

— A Szatyi előtt?

— És úgy könyörgött, hogy ne szedesse be a Szatyi. Egy szót se tudott, és akkor letérdelt.

A fiú bólogatott, hogy hát igen, a Wampetics... Közben fel tudta volna magát pofozni. „Miért kell nekem bólogatni és vigyorogni?”

— Mit énekel, Buci? — kérdezte Pauncz Gyuri egy piskóta arcú lánytól.

— A szűnyogszerenádót. Én leszek a Szűnyog úrfi. Semmi kedvem az egészhez, de hát ismeritek az Aranka nénit.

— Nincs unalmasabb, mint egy ilyen iskolai ünnepély. — Muralik Éva elment mellettük. Egy újabb süteményt tett a fiú tányérjára.

Az utána fordult, de akkor Éva már eltűnt.

„Csak valahogy meg tudnék szabadulni ettől a tányértől!” Sehová se tudta lerakni, és mindig volt rajta egy sütemény.

Szobáról szobára ment a tányérral. Legalább pohár lenne. Abba bele tudna bámulni, és csak akkor nézne fel, ha Éva megállna mellette.

Szobáról szobára vándorolt a tányérral.

Később Pauncz Gyuri odaült a zongorához, a lányok pedig elénekelték a szűnyogszerenádót. A piskóta arcú Buci volt a Szűnyog úrfi.

A lányok hajladoztak, mintha egy láthatatlan hintót repítenének. Láthatatlan hintót — láthatatlan mező felett.

Bucit nem is ismerem, gondolta a fiú. Miért nem mutatnak be Bucinak? Mindegy, minden mindegy.

Megint előtte volt Clive Brook, a Nagy Keserű.

A Nagy Keserű fehér köpenyben áll a kórház folyósóján. Mellette Kay Francis.

— Eljöttem hazulról. — Kay feszült várakozással néz a férfire. — Otthagytam őket.

Clive arca merev.

Kis szünet, aztán a nő: — Mit gondol, tudnánk együtt élni?

Elmosolyodik. És most már igazán csak annyi kell, hogy a Nagy Keserű magához ölelje.

A Nagy Keserű nem öleli magához. — Nem tehetem tönkre az életét.

Kay még mindig mosolyog. — Értem... maga mindig olyan kíméletes. Fájdalmas mosoly lebeg Kay Francis arcán, ahogy lassan elfordul és elindul.

Clive utánanéz.

— Elküldted? — lép hozzá egy másik orvos.

A Nagy Keserű belebámul az üres folyosóba. — Soha nem szerettem így senkit. — És még mielőtt a másik kérdezne valamit, belép a műtőbe.

A Nagy Keserű operál. Kimért, gyors mozdulatok. Aztán bedobja a műszereket a gőzbe. Letépi arcáról a kendőt, belebámul a gőzbe.

— Tudod, hogy reménytelen eset volt — mondja mögötte egy másik orvos. — Senki másnak nem sikerült volna.

A Nagy Keserű egy szót se szól, belebámul a gőzbe.

Aztán már egy ablaknál áll, és kinéz az éjszakai utcára.

Miriam hánykolódik az ágyon. A takaró félig lecsúszik, utánakap.

— Aludj — mondja a Nagy Keserű — aludj csak. — Kibámul az éjszaka-ba.

Az éjszaka fényei felgyulladnak, majd kialszanak.

Most mind ott ültek az asztalnál. Muralik Éva, Pauncz, Balla Ica, Urai Pakszi... Apró, kis papírszelet volt előttük.

— Mindenki fölírja, hogy ki tetszik neki a legjobban — bölintott Urai Pakszi.

A fiú nem nagyon értette a dolgot. Mit akar ezzel a Pakszi?

Buci vihogva hajolt a papír fölé. Biztosan azt írja majd, hogy: Pauncz. Muralik Éva meg, hogy: Pakszi. Mindegy... Minden mindegy.

A fiú elővette a ceruzáját. Majd hirtelen vállat vont, és csak ült a cetli előtt.

Fejek az asztal fölött. Mindenki írt. Buci vihogott, Balla Ica meg nagyon határozottan áthúzott egy nevet.

Muralik Éva egy pillanat alatt készen volt. Ahogy felemelte a fejét, a fiúra pillantott. — Hát te? — És mert a fiú nem felelt. — Neked senki se tetszik?

— Neki senki se tetszik — visszhangozta Urai Pakszi.

A fiú valami furcsa meglepedésfélét érzett. Igen, most majd arról beszélnek, hogy neki senki se tetszik. Se Muralik Éva, se más.

De nem beszéltek róla. Hanem Muralik Éva valami távoli, csodálkozó hangon megkérdezte.

— Igaz, hogy ti szállodában laktok?

Egy pillanatra többen is feléje néztek.

A fiú meg azt a mozdulatot látta, ahogy apa átfordul a fal felé, és magára húzza a takarót. Délután vajás kenyeret evett, teával, aztán lefeküdt. Aztán már csak azt lehetett hallani, ahogy egyik oldaláról a másikra fordul, és magával vonszolja a takarót.

A fiú mondani akart valamit, de akkor Muralik Éva tapsolt, és Pakszi összeszedte a cédulákat. Egy darabig talányosan mosolygott, és csak úgy kártyázott a cédulákkal.

A többiek tapsoltak.

— Olvasd már!

— Olvasd!

Aztán minden egyes névnel tapsolták.

— Pauncz! Már harmadszor...

— Éva! Muralik...

A fiú a cetlijét tologatta az asztalon.

Pakszi pedig kihirdette.

— A győztesek megcsókolhatják egymást.

Nevetés, taps.

Valaki meglökte a fiú vállát. — Téged nem érdekel?

A cetlit tologatta. Muralik Éva és Pauncz. Ez nem volt komoly csók. Azért ez nem volt komoly csók. Pauncz tetszik neki? Dehogy! Urai Pakszi... csak azt nem merete fölírni. Valaki mondta is, hogy Pakszi komolyan udvarol neki. Clive, a Nagy Keserű elsőpörné ezeket az alakokat, lehengerelné a mezőnyt.

— Hiába — mondta Balla Ica. — A Pauncz a legcsinosabb fiú a Tisza Kálmán téren. A Pauncz, meg a Tika.

Mire valaki roppant fölényesen. — Csakhogy a Tika nem tud a lányokkal bánni, a Tika minden lánynál leég.

— Nem, nem — Ica a fejét ingatta —, a Pákozdy Pici fülíg szerelmes volt belé.

— A Pákozdy Pici?

A fiú szép csöndesen felállt. Megkerülte az asztalt, és már kint volt az előszobában.

Majd utána jön valaki. Éva kidugja fejét az ajtón, és megkérdi.

— Te már elmész?

Senki se jött ki utána. Magára kapta a kabátját.

Kint volt a lakásból, levágtatott a lépcsőn.

Az utca túlsó oldaláról még visszanézett a házra.

— Egyszer majd eljön a Nagy Keserű, és akkor lemossa ezt az egész társaságot!

Az Eldorádó moziban még becsúszott a félnyolcas előadásra.

— Éppen a híradó megy — mondta Emmike, a pénztárból.

Odabent, egy virágfüzerekkel feldíszített hajó fedélzetén az angol királynő fogadta a fiút.